

CLIFFORD D. SIMAK

## Budeme stát za to?

*dr. Wyman Jackson*

Wyalusing College Muscoda, stát Wisconsin

Willow Bend, Wisconsin, 23. 6.1966

Vážený pane doktore,

obracím se na Vás, neboť neznám nikoho jiného, komu bych mohl napsat, a musím se svěřit někomu, kdo mě dokáže pochopit. Znáám Vaše jméno, protože jsem si přečetl Vaši knihu Dinosauři období křídového, a to ne jednou, dokonce mnohokrát. Snažil jsem se přimět k tomu i Dennise, ale domnívám se, že ji nečetl. Jediné, oč se Dennis zajímal, byly matematické problémy jeho pojetí času – nejen stroj času samotný. Kromě toho – neumí ani pořádně číst. Považuje to za nádeničinu.

Asi jsem se Vám měl na začátku představit, jmenuji se Alton Jones. Žiji s ovdovělou matkou a vedu opravnu. Spravuji kola a sekačky na trávu a rádia a televizory – spravuji všechno, co mi lidé přinesou. Nic jiného mi moc neseďí, ale zdá se, že mám skutečně pozoruhodný talent chápat, jak věci patří dohromady, jak fungují, a vycítit, co je na nich rozbité a proč nepracují. Nikdy jsem se to neučil, ale řekl bych, že mám vrozené vlohy vžívat se do harmonie mechanismů.

Dennis je můj přítel a bez mučení připouštím, že je divný. Neví vlastně o ničem nic, ale je celý blázen do matematiky. Lidé z města si z jeho podivínství tropí šašky a matka mi občas dělá scény, že se s ním stýkám. Tvrdí, že mu neschází moc do obecního blbečka. Odhaduji, že totéž co moje matka si myslí celá řada lidí, ale není to tak docela pravda, protože v počtech se Dennis opravdu vyzná.

Nevím, kde se to naučil. Ve škole ne, tím jsem si jistý.

Když to v sedmnácti nedotáhl dál než do osmé třídy, radši ho ze školy poslali pryč. Ve skutečnosti se ani do osmé třídy nedostal po-

citivě, po nějaké době každého učitele pohled na něj unavil a pustil ho výš. Občas se probíralo, že by ho měli poslat do zvláštní školy, ale vždycky to nějak zapadlo.

Ovšem neptejte se mě, jakou z oblastí matematiky zná. Jednou jsem si pokusil něco z matematiky přečíst, to když jsem Dennise viděl, jaká směšná znaménka sází na papír, a dostal jsem pocit, že o ní ví víc než kdokoli na světě. A myslím si to pořád – nebo že přišel na úplně novou matematiku. Protože v knížkách, které jsem prolistoval, jsem neobjevil ani jediný ze symbolů, jež psal Dennis. Možná používal symboly vlastní, vynalezené, jak se matematikou prokousával, jenom proto, že mu nikdo neřekl, jaké užívají opravdoví matematikové. Ale myslím že ne – přikláním se k názoru, že Dennis odhalil zcela nový druh matematiky.

Kdysi jsem se pokoušel s Dennisem o jeho matematice hovořit a jeho pokaždé udivilo, že o ní nic nevím. Domnívám se, že ji považoval za samozřejmou pro většinu lidí. Říkal o ní, že je jednoduchá, že je jasná jako den. Zachycuje podstatu věcí, řekl.

Předpokládám, že máte na jazyku otázku, jak jsem pochopil jeho rovnice do té míry, abych dokázal stroj času sestrojít. Odpovídám, že jsem nepochopil nic. Zdá se mi, že jsme si s Dennisem na mnoho způsobů podobní, ale v různých směrech. Já umím uvést věci do chodu (aniž bych cokoli věděl o teorii), a Dennis chápe zákony, jimiž se řídí celý vesmír, a přitom sotva dokáže překotat stránku prostoduchého textu.

A další věc. Moje i Dennisova rodina žije na stejném konci města a hrávali jsme si spolu ještě dřív, než jsme šli do školy. I později jsme drželi spolu. Neměli jsme na výběr. Z nějakého důvodu si s námi děti nehrály. Pokud jsme nechtěli zůstat každý sám, museli jsme si hrát ve dvou. Tak se stalo, domnívám se, že jsme po čase porozuměli jeden druhému.

Myslím, že stroj času by nikdy nevznikl, kdybych se tolik nezajímal o paleontologii. Ne že bych o ní něco věděl, jenom mě baví. Už od dětství jsem přečetl všechno, co se mi dostalo do rukou o dinosaurech, šavlozubých tygrech a takových. Později jsem se pustil do hledání fosilií v horách, ale nikdy jsem nenašel nic, co by stálo za řeč. Většinou jsem nacházel krátkonožce. V plattevillašském vápenci jsou

jich celá ložiska. A mnohokrát jsem se zastavoval na ulici a pozoroval útesy nad městem, vykotlané řekou, a pokoušel jsem si představit, jak vypadaly před miliónem nebo stamiliónem roků. Když jsem poprvé četl povídku o stroji času, vzpomínám si, jak jsem si ho přál, snad mi dokonce probleskla myšlenka, jestli bych si jej nedokázal sestrojít, ale uvědomil jsem si, že ne.

Dennis míval ve zvyku zaskočit do dílny na kus řeči, ale většinou spíš než ke mně mluvil sám k sobě. Nevzpomínám si přesně, jak to začalo, ale po určité době jsem si uvědomil, že nemluví o ničem jiném než o čase. Jednoho dne mi řekl, že dokáže vyčíslit všechno kromě času, ale že už snad přišel na způsob, jak se dopracovat i v této oblasti tak průkazných výsledků jako v ostatních.

Většinou jsem nevěnoval velkou pozornost tomu, co říká, nedávalo mi to hlubší smysl. Ale když mluvil o čase neustále týden nebo čtrnáct dní, proniklo mi to do hlavy. Neočekávejte však, že bych dokázal jeho slova zopakovat, aby to znělo rozumně, to prostě nedokážu. Abyste pochopil, co Dennis povídal a co měl na mysli, musel byste ho znát jako já, aspoň dvacet let nebo víc. Nejde totiž ani tolik o to pochopit, co Dennis říká, jako o to pochopit Dennise.

Myslím, že ve skutečnosti jsme žádné rozhodnutí sestrojít stroj času neudělali, ten úmysl z nás vytryskl. Náhle jsme zjistili, že jej stavíme.

Museli jsme vynaložit spoustu času, protože jsme začínali úplně od počátku a překonávali spoustu obtíží. Trvalo celé týdny, než jsme získali specifické účinky – jak to Dennis nazýval. Pokud se mne týká, o žádných účincích nic nevím. Vím jen tolik, že si Dennis přál, aby cosi fungovalo právě tak, jak má, a já jsem se toho snažil dosáhnout. A když jsem toho dosáhl, zjišťoval, že to není správně. A tak jsme začínali znovu.

Ale nakonec jsme měli fungující model a dopravili jsme jej na vysoký holý útes, několik mil proti proudu, kam jsem se ještě nikdy nedostal. Opatřil jsem spínač časovacím zařízením, aby obrátilo po dvou minutách polaritu a odeslalo stroj nazpět.

Na kostru stroje jsme připevnili kameru, spustili ji a stiskli časový spínač.

Měl jsem určité pochyby, zda bude stroj fungovat, ale pracoval. Na dvě minuty zmizel, potom se vrátil.

Když jsme film vyvolali, přesvědčili jsme se mimo jakoukoli pochybnost, že kamera cestovala časem. Viděli jsme sami sebe, jak stojíme a čekáme. Pak byl film trochu rozmazaný, jen tmavá šmouha přes půl tuctu záběrů, ale další obrázky zabíraly mastodonta valícího se přímo na kameru. O zlomek chvíle později se zachvěl po celém těle a jak se nemotorně otočil na místě a cválal dolů po útesu, uši za ním jen vlály.

Každou chvíli otáčel hlavu a ohlížel se. Věřím, že ho náš stroj času, když přímo před ním vyrašil ze země, vyděsil tak, že ho připravil o sedm let života.

Měli jsme prostě štěstí, nic víc. Mohli jsme posílat kameru do minulosti třeba tisíckrát, a o mastodonta ani nezavadit, stejně jako o nic jiného. Ačkoli podle proměny profilu krajiny bychom pohyb v čase poznali, i kdyby rozdíl nebyl výrazný, avšak těžko bychom odhadovali, jestli jsme se vrátili o sto nebo o tisíc let. Když jsme spatřili mastodonta, věděli jsme, že jsme poslali kameru zpět přinejmenším o deset tisíc roků.

Nebudu Vás nudit tím, jak jsme vyřešili spoustu problémů na druhém modelu, nebo jak Dennis sestrojil časometr, pomocí nějž jsme mohli nastavit dobu, jak hluboko do času jsme chtěli stroj ode-slat. Neboť nic z toho není důležité. Důležité je, co jsem na své cestě časem našel.

Už jsem se Vám zmiňoval, že jsem četl Vaši knížku Dinosaurů období křídového a že se mi líbila, avšak poslední kapitola o vymření dinosaurů, ta mě skutečně uchvátila. Častokrát jsem se v noci převá-loval na lůžku a promýšlel všechny hypotézy, jež jste nastínil, a po-koušel jsem se přijít na to, jak to doopravdy bylo.

A tak když nastal čas usednout do stroje a vydat se na cestu, vě-děl jsem, kam zaměřím.

Dennis se nepřel. Dokonce se mnou ani nechtěl jet. Dál se o věc už nestaral. O stroj času se ve skutečnosti nikdy nezajímal. Jediné, oč stál, bylo ověřit své matematické koncepce. Jakmile mu to stroj po-skytl, tím pro něj skončil.

Protože jsem cestoval daleko, obával jsem se zvednutí či poklesu zemské kůry. Věděl jsem, že krajina v okolí Willow Bend zůstávala po milióny let v klidu. Kdysi za křídového období se vkradlo dovnitř kontinentu moře, zastavilo se však na hranicích Wisconsinu, a pokud jsou vůbec geologové schopni zjistit, k žádným zlomům nedošlo. Ale spát mi to nedalo. Nepřál jsem si dorazit do pozdního křídového období se strojem pohřbeným pod tuctem stop skály, anebo naopak viset tucet stop nad zemí.

Opatřil jsem si proto pár silných železných trubek a na vrcholu holého útesu, který jsme použili poprvé, jsem je zarazil šest stop do skály, dalších deset stop vyčnívaly do vzduchu. Časové plavidlo jsem připevnil k jejich vrcholu a přidal žebřík, abych mohl nastupovat a vystupovat. Trubky jsem zahrnul do časového pole. Jednou z rána jsem si zabalil oběd a polní láhev naplnil vodou. V podkroví jsem vyhrabal otcův starý triedr a rozvažoval, zda bych si s sebou neměl vzít zbraň. Měl jsem však pouze brokovnici a rozhodl jsem se proti. Kdybych býval měl pušku, neváhal bych. Mohl jsem si půjčit, ale o to jsem nestál. Chtěl jsem podnik uchovat pěkně v tajnosti a nezadat podnět k tomu, aby se městem roznesly povídačky a drby.

Vyšplhal jsem na vrcholek útesu, vylezl na lešení, časometr nastavil na 63 a půl miliónu let do minulosti a stiskl. Nedělal jsem z toho žádný obřad. Jenom jsem to prostě stiskl a spustil.

Už jsem se Vám zmiňoval o lehké šmouze na filmu a to je také nejlepší způsob, zdá se mi, jak Vám to popsat. Všechno se trochu rozmazalo, jako za pohasínajícího soumraku. Potom zasvitlo slunce, opět jsem byl na vrcholku útesu a hleděl jsem přes údolí.

Až na to, že už to nebyl útes, ale jen vysoký kopec. Ani údolí nebylo, jak jsem je znal, rozeklané, hluboko zaříznuté a hustě porostlé stromy, ale ohromná zelená pláň, široké a mělké údolíčko se širokou a lenošivou řekou, plynoucí do dálky. Daleko na západě jsem spatřil odlesky slunečních paprsků, veliké jezero anebo moře. Jenomže moře, napadlo mě, by se nemělo rozkládat až tak daleko na východ. A přece tu bylo, buď veliké jezero, nebo moře – nedokázal jsem to určit.

Ale to nebylo všechno. Pohlédl jsem k zemi, byla tri stopy pode mnou. To jsem se potěšil, že jsem použil trubky!

Když jsem přehlédl údolí, spatřil jsem pohybující se věci, byly však natolik daleko, že jsem je nedokázal identifikovat. Vytáhl jsem tedy triedr, seskočil dolů na zem a přešel vrcholek kopce až na kraj svahu.

Posadil jsem se, přiložil triedr k očím a obrátil pohled přes údolí.

Byli to dinosauři, mnohem víc, než jsem očekával. Kamsi táhli, stádo za stádem. Očekával byste, že alespoň jediné z několika tuctů stád se bude pást, ale všechna mířila kupředu a mně připadalo, že ve způsobu, jakým se pohybují, je cosi nervózního. Ačkoli, říkal jsem si, tak to může být u dinosaurů zvykem.

Byli pořádně daleko, dokonce i pro můj dalekohled, ale některé z nich jsem rozeznával. Viděl jsem i několik stád ptakopysků, kolébali se sem tam a směšně šhubali hlavami. Zhlédl jsem dvě malá stáda thescelosaurů, procházející kolem s těly nakloněnými vpřed. Tu a tam se trousily také skupinky triceratopů. Avšak nejzvláštnější na celém obrázku bylo velké stádo brontosaurů, které se vleklo kolem. Jako by je bolely nohy, a přitom nervózně a vzrušeně. To mě okamžitě zarazilo, neboť se dostali daleko od vody, a jak jsem si přečetl ve Vaší a v dalších knížkách, nebylo pravděpodobné, že by se tak daleko od vody zatoulávali příliš často.

A bylo tu ještě mnoho dalších věcí ničím nepřipomínajících obrazy, které jsem viděl v knížkách.

Ze všeho vyvěral podivný dojem. Mohlo se stát, zůstával mi stát rozum, že bych narazil zrovna na nějaké ohromné stěhování dinosaurů, kteří míří na nová pastviště?

Pohled mne tak zaujal, že jsem zcela zapomněl na opatrnost, a to bylo bláhové. Nacházel jsem se v jiném světě, mohla se tu skrývat nejrůznější nebezpečí a měl jsem si dávat pozor, ale místo toho jsem tam seděl s odkrytými zády jako doma na pohovce.

Náhle se za mnou ozvalo dusání, jako by někdo uvedl do chodu beranidlo, a přibližovalo se velice rychle. Upustil jsem dalekohled a otočil se, a ve stejném okamžiku se kolem mne přehnalo cosi ohromného a vysokého, ne dál než na tři stopy, skoro se to o mne otřelo. Dokázal jsem si o tom udělat jen velice hrubou představu – obrovské, šedé a nesmírné.

Potom, jak to pádilo z kopce dolů, jsem konečně zahlédl, co to bylo, a mráz se mi přehnal po zádech. Neboť mě málem převálcoval vůbec největší ze všech těch chlapíků – Tyrannosaurus rex.

Obě obrovské nohy mu pracovaly jako píсты, a jak se zvedaly nahoru a dolů, na slunci se třpytily hnusné, zakroucené drápy. Ohavný ocas visel nízko, ale na tom, jak se ještě pohyboval, nebylo nic ošklivého. Nestvůrnou hlavou s dlouhou řadou zubů vyrůstajících z otevřené tlamy kýval ze strany na stranu a zanechával za sebou slabý zápach – počítám z mršiny, kterou sežral. Velice mě však překvapil lalok, který mu visel z hrdla dolů – červený, zelený, zlatý a purpurový, barvy se proměňovaly, jak pohazoval hlavou.

Věnoval jsem mu však pozornost jen zlomek chvíle, pak jsem vyskočil a vrhl se ke stroji času. Byl jsem tak zděšený, že na to ještě dneska nerad vzpomínám. Odpřísáhl bych na místě, že jsem měl dinosaurů dost na celý život.

Avšak ke stroji času jsem nikdy nedoběhl.

Přes vrcholek kopce se přihnalo něco jiného. Říkám něco, protože nemám ponětí, co to bylo. Nebylo to sice tak velké jako rex, ale zato desetkrát hroznější.

Bylo to dlouhé a zprohýbané a mělo to spoustu noh, asi tak šest stop dlouhých, a bylo to nechutně růžové. Představte si housenku a zvětšete ji, aby byla šest stop vysoká, potom jí přidělejte tak dlouhé nohy, aby namísto lezení běhala, na hlavu jí namalujte masku smrtihlava anebo draka a dostanete mlhavou představu. Skutečně jenom mlhavou.

Spaťřilo mě to, natáhlo to po mně hlavu, vydalo dychtivé zakňučení a namířilo si to ke mně klouzavým krokem, jako když pes ztratí rovnováhu a běží nakloněný k jedné straně.

Šlehl jsem po tom pohledem a otočil jsem se na patách tak prudce, až jsem přišel o klobouk. Dál už jenom vím, že jsem pelášil z kopce dolů za starým dobrým Tyrannosaurem.

Ale pojednou jsem postřehl, že nejsme s rexem jediní, kdo z kopce prchá. Roztroušená po svahu tu a tam běžela další zvířata, většinou po menších skupinkách či stádech, občas i jednotlivě. Převažovali dinosauři, avšak byla tam i spousta dalších zvířat.

Lituji, že Vám nemohu popsat jaká, neboť zrovna v tom okamžiku jsem nebyl tím, koho nazýváme chladným pozorovatelem. Běžel jsem o život, jako by mi plameny pekelné olizovaly paty. Párkrát jsem se ohlédl a ta potvora se stále vlnila za mnou. Nedoháněla mne, třebaže jsem měl pocit, že by se jí to povedlo, kdyby o to stála. Fakticky, nezdálo se, že pronásleduje pouze mne. Kličkovala sem a tam. Připomínala mi ze všeho nejvíc cvičeného farmářského psa, shánějícího dohromady dobytek. Ale přestože mě to napadlo, chvíli mi trvalo, než mi došlo, že to je přesně tak – starý farmářský pes shání do houfu různé druhy dinosaurů a jednu pobloudivší lidskou bytost. Na úpatí kopce jsem se ohlédl znovu a nyní jsem přehlédl celý svah, spatřil jsem, že se jedná o větší nahánění dobytka, než jsem si představoval. Celý kopec ožil běžícími zvířaty a za nimi se hnalo půl tuctu růžových psů.

Když jsem to uviděl, pochopil jsem, že migrující stáda, jež jsem pozoroval dole v údolí, se nestěhovala, ale prchala, – že se jedná o zvláštní případ nahánění dobytka, při němž jsou všichni ti plazi a dinosauři a já sám směřováni k jednomu místu.

Stejně tak jsem pochopil, že můj život závisí na tom, jestli se mi nějak podaří vytratit a zůstat pozadu. Musel jsem najít místo, abych se skryl, a skrýt se tam tak, aby mě nebylo vidět. Jediná potíž byla v tom, že jsem žádný úkryt neviděl. Dno údolí bylo tak holé, že se tam nic většího než myš rozhodně neschovalo.

Ze dna údolí se přede mnou zvedla poměrně vysoká terénní vlna a vyběhl jsem nahoru. Pelášil jsem s větrem o závod. Dech se mi krátil, bolestivě mě píchalo v boku a věděl jsem, že daleko už nedoběhnu.

Dostal jsem se na vrchol vlny a pustil se dolů po odvráceném svahu. A tam, přímo přede mnou, rostl jakýsi keř, vysoký tak na tři stopy, celý se ježil trním. Byl jsem příliš blízko a běžel příliš rychle, než abych se mu mohl pokusit vyhnout, a tak jsem udělal jediné, co mi zbývalo – skočil jsem přes.

Avšak na druhé straně mě nečekala pevná zem. Namísto ní tam zela jáma. Zahlédl jsem ji a pokusil se vyhnout, a potom jsem prostě do jámy spadl. Nebyla o moc širší než já. Při pádu jsem se udeřil,

utržil pár modřin a potom se žuchnutím přistál. Vyrazil jsem si dech a zůstal ležet s rukama obtočenýma kolem břicha.

Pomalů se mi dech vrátil, bolest ustoupila a mohl jsem se rozhlédnout, kde to vlastně jsem.

Díra měla v průměru na tři stopy a do hloubky asi tak sedm. Mírně ubíhala po svahu a stěny měla vyhlazené. Z okraje stékala stružka hlíny, kterou jsem při pádu uvolnil a shodil. Asi v polovině vyčníval ze stěny hrozen kamenů, největší z nich tak velikosti lidské hlavy, přečnívaly větší částí ven. Při pohledu na ně jsem si hloupě pomyslel, že se jednoho dne uvolní a spadnou dolů. A při té myšlence jsem se trochu odkulil stranou, takže kdyby je to právě napadlo, nebyl bych hned na ráně.

Při pohledu dolů jsem zjistil, že jsem nepropadl až na dno, neboť jáma vedla hlouběji do země. Uvázl jsem v místech, kde se stěna ostře zakřivovala a vybíhala zpět vzhůru k vrcholu terénní vlny.

V první chvíli jsem nezachytil, asi že jsem sebou tak praštil, pižmový zápach, který jsem teď ucítil. Ne ochromující, jen jakýsi pach – jako po zvířeti, třebaže ne úplně zvířecí.

Vyhlazené stěny a pižmový zápach – nebylo jiné vysvětlení: nespádl jsem do jámy, nýbrž do jakéhosi doupěte. A podle velikosti doupěte, říkal jsem si, to nebude zvíře ledasjaké. Drápy asi má taky pořádné, když umělo vyhrabat tohle doupě.

A v tom okamžiku, kdy mi to proběhlo hlavou, uslyšel jsem chrastění a škrabání, jak cosi vylézalo z doupěte ven, bezpochyby aby zjistilo, co se vlastně děje.

Začal jsem se rovněž škrabat vzhůru. Nemámil jsem ani chvíli. Ale když jsem se vydrápal na tři stopy, zase jsem sklouzl. Zachytil jsem se na okraji jámy, ale prsty mi v písčité hlíně sjely a dál jsem se neudržel. Vykopl jsem nohy a zastavil pád až nad samým dnem. A tak jsem zůstal, zády opřený o jednu stěnu jámy a nohama o druhou, visel jsem uprostřed přesně nad doupětem.

Celou tu dobu se dál ozývaly škrabavé a řinčivé zvuky. To něco, ať už to bylo cokoli, se blížilo, a rychle.

Přímo přede mnou vystupovalo ze stěny hnízdo kamení. Natáhl jsem se, uchopil největší z nich, škulbl a uvolnil jej. Byl těžší, než jsem počítal, a téměř jsem jej upustil.

Z doupěte se vynořil rypák a vyrazil vzhůru, aby chňapl. Otevřely se čelisti, plné ostrých a ošklivých zubů, byla jich náhle plná jáma.

Nepřemýšlel jsem. Neplánoval. Co jsem udělal, k tomu mě dohnal instinkt. Mezi roztaženými nohama jsem upustil kámen přímo dolů do zejícího jícnu. Byl to pořádný kus skály, padal dobré čtyři stopy a sletěl přímo mezi zuby, do temného chřtánu. Když dopadl, zašplouchalo to, čelisti sklaply a zvíře se stáhlo zpátky.

Nevím, jak jsem to dokázal, ale z jámy jsem se dostal. Škrábal a kopal jsem do stěn, soukal jsem se nahoru, až jsem se překulil na holý svah kopce.

Holý, ano, s výjimkou křoví s palcovými trny, jeden z keřů jsem přeskočil, než jsem spadl do doupěte. Keř byl jediný úkryt široko daleko a zalezl jsem za něj z vrchní strany, neboť teď už, počítal jsem, se veliké shánění stád přehnalo, a kdybych dostal keř mezi sebe a stranu pahrbku přivrácenou do údolí, mohl jsem mít dobré šance. Jinak, tím jsem si byl zatraceně jistý, by mě některý z těch psů určitě zahlédl a příklusal by, aby si mě odvedl.

Byli to bezpochyby stájníci od dinosaurů, a nejspíš nechápali rozdíl mezi mnou a dinosaurem. Byl jsem živý tvor schopný běhat, a tím jsem byl *zařazen*.

Zbývala ještě možnost, ovšem, že se vyhrne ven majitel doupěte, v takovém případě bych nemohl za keřem zůstat. Ale dost jsem pochyboval, že by vylézal, nebo aspoň ne hned. Jistě mu zabere hezkou chvíli, než dostane balvan z krku. Krčil jsem se za keřem a slunce mě páliło do zad a, jak jsem vykukoval z větví, viděl jsem, daleko odsud na dně údolí, ohromné zmateně pobíhající stádo. Všechno sehnali dohromady a teď to běhalo v zamotaných kruzích, zatímco okolo číhali růžoví psi a ještě něco jiného – co vypadalo jako lidé v maličkých autech. Auta i lidé měli tu samou barvu, jeden odstín šedozelené, a zdálo se, že obojí, auto i člověk, tvoří dohromady jediný organismus. Nevypadalo to, že lidé sedí v autech, jako by s auty tvořili jeden celek. A jak auta svištěla kolem, připadalo mi, že nejezdí na kolech. Těžko posoudit, ale zdálo se, že kloužou plochým spodkem po zemi, jako se plazí hadi, a při pohybu se vlní, jako by těleso auta představovalo něco jako pohybuující se sval.

Jak jsem je příkrčeně pozoroval, poprvé jsem měl příležitost přemýšlet a pokusit se přijít na to, co se vlastně děje. Překonal jsem víc než šedesát miliónů let, jen abych se setkal s dinosaury, a byl jsem si jistý, že je pozoruji, ovšem za okolností, jež byste mohl označit za podivné. Dinosauri souhlasili, to ano. Vypadali téměř stejně jako ti v knihách, avšak psi a autolidé, to bylo něco jiného. Ti sem zřetelně nezapadali.

Psi přecházeli sem tam svým klouzavým a vlnivým způsobem a autolidé zase svištěli nalevo napravo, a jakmile některé ze zvířat prolomilo kruh, v tu chvíli za ním vyrazilo půl tuctu psů a pár autolidů, aby je chytili a zahnali nazpět.

Kruh, který zvířata tvořila, musel zhruba mít v průměru přinejmenším celou jednu míli anebo víc – míli kroužících, zpěněných a vydešených zvířat. Celá řada paleontologů se pídila po tom, zda dinosauri byli vybaveni hlasem, a já dokládám, že hlas měli. Kňučeli, řvali a kvákali a sem tam někteří pokřikovali – myslím, že stejně jako ptakopysk, ale nejsem si jistý.

Potom, naprosto znenadání, se ozval jiný zvuk, zvláštní chvějivý hřmot, jenž jako by přicházel přímo z nebe. Rychle jsem vzhlédl a spatřil je, jak se snášejí – asi tak tucet kosmických lodí, nemohlo to být nic jiného než kosmické lodi. Klesaly dost rychle, ani se nezdály příliš veliké a za sebou táhly tenké chvosty modrých plamenů, plápolajících ze zádí. *Žádná* hřmící mračna plamenů a dýmu jako z našich raket, jenom nezřetelné modré plápolání.

Chvíli se zdálo, že mi jedna z nich přistane rovnou na hlavě, ale pak jsem ji uviděl už kus stranou. Ve skutečnosti mě minula asi tak dobře o dvě míle. Tahle i všechny ostatní usedly kolem kroužícího stáda dole v údolí.

Měl jsem na to přijít, co se vlastně děje. Je to nejjednodušší vysvětlení, jaké člověk může napadnout, a je i logické. Myslím, že kdesi uvnitř jsem to nejspíš věděl, avšak mozek tohle vysvětlení odmrštil, protože bylo příliš věcné a příliš obyčejné.

Z lodí se vynořily štíhlé čumáky, kolem jejich špiček mlhavě zavířily purpurové ohýnky a dinosauri se proměnili ve rvoucí se, zděšenou kvičící masu. Od čumáků stoupaly tenké proužky páry a

uprostřed kruhu se válely hromady mrtvých a umírajících dinosaurů, tisíce dinosaurů, jež smrt nakupila na hranici.

Pravda, vypráví se o tom celkem snadno, ale když jsem se na to díval, bylo mi strašně. Krčil jsem se za keřem, dělalo se mi mdlo, a děsilo mě ticho, jak ustávalo všechno to kňučení, řev a pokřik. A otřáslou mnou – ne to, co teď při psaní tohoto dopisu, avšak otřáslou mnou vědomí, že kdosi odjinud si může takhle na Zemi počínat.

Neboť oni byli odjinud. Nejen kosmické lodi, ale i ti růžoví psi a šedozelení autolidé, kteří nebyli ani lidé, ani auta, ale celistvé organismy, to nebyli Pozemšťané, to přece nemohli být Pozemšťané.

Vyplížil jsem se z keře, přilepený k zemi jsem doufal, že mě keř skryje před těmi dole v údolí, dokud se nedostanu nahoru na terénní vlnu. Vtom se jeden z psů otočil a pohlédl mým směrem, strnul jsem, avšak po chvíli se odvrátil.

Potom jsem přešel vrcholek a zamířil zpátky ke stroji času. Ale uprostřed svahu jsem se obrátil a ještě jednou jsem se připlazil po břiše na vrcholek, abych se naposledy podíval.

Byl to obraz, na který nikdy nezapomenu.

Psi a autolidé se hemžili na hromadě mrtvých dinosaurů a některá z aut se již připlazila nazpět k zakotveným kosmickým lodím, které spustily rampy. Auta se pohybovala zvolna, neboť byla přetížena nákladem, a ten náklad představovaly pečlivě vybourané čtvrtě.

A na obloze se ozval bzukot a spatřil jsem další přistávající kosmické lodě – malé dopravní lodě, jež dopraví náklad čerstvého masa nahoru k větším lodím, vyčkávajícím na nebi.

Pak jsem se obrátil a prchal.

Doběhl jsem na vrchol kopce, vsoukal se do stroje času, nastavil jej na nulu a přistál doma. Ani jsem se nezastavil, abych se podíval po triedru, který jsem upustil.

Teď sedím doma a zpátky se nechystám. Už se nikdy nechci ve stroji času nikam vydat. Mám strach, nač bych mohl narazit, ať už bych se vydal kamkoli. Jestliže si bude Wyalusingská univerzita můj stroj času přát, rád jí jej věnuji.

Ale proto Vám nepíši.

Podle mne není žádných pochyb o tom, co se s dinosaury stalo, proč vyhynuli. Byli vybiti, vykucháni a odvedeni pryč, na jinou pla-

netu, vzdálenou možná mnoho světelných roků, civilizací, jež považovala Zemi za velký ranč – planetu, která může dodávat velké množství levných proteinů.

Namítnete, že se to přihodilo před více než šedesáti milióny let. Ta civilizace však kdysi existovala. V průběhu šedesáti miliónů let se téměř jistě proměnila, zaměřila se na loviště v jiné oblasti Galaxie, nebo možná vyhynula stejně jako dinosauři.

Ale myslím, že ne. Myslím, že nenastal ani jeden z těchto případů. Myslím si, že tu ještě stále jsou někde blízko. Myslím si, že Země může být jedinou planetou, jež je zásobuje potravou.

Řeknu Vám, proč si to myslím. Vrátili se na Zemi ještě jedenkrát, tím jsem si jist, asi před deseti nebo jedenácti tisíci lety, kdy vyhubili mamuty, mastodonty, ohromné bizony, velkého jeskynního medvěda a šavlozubého tygra a celou řadu dalších zvířat. Ano, vím o tom, tehdy vynechali Afriku. Tam se nikdy nepustili do svých velkých honů. Možná je poučilo vybití dinosaurů a nechali si Afriku jako chovnou farmu.

A tak se konečně dostávám k tomu, proč tenhle dopis píšu, co mi dělá starost.

Dnes nás žije na světě o něco méně než tři miliardy. Do roku 2000 nás má být šest miliard.

Jsme dost mrňaví, pravda, a tamti mají zájem rozhodně jen o ob-  
jem, o dinosaury, mastodonty a podobné. Ale je nás tolik! Třebaže  
jsme tak malí, jestli jim budeme stát za to, můžeme docela dobře  
přicházet v úvahu.